

Seoksen pitoisuus

Seoksen eri osien pitoisuudet ilmaistaan usein prosentteina

Esim metalliseokset ja ilma:

Metalliseosten ominaisuuksia				
Aine	Tiheys	Pituuden lämpötila- kerroin	Ominais- lämpö- kapasiteetti	Sulami- piste
Koostumus (%)	10^3 kg/m^3	$10^{-6}/\text{K}$	$\frac{\text{kJ}}{\text{kg} \cdot \text{K}}$	$^{\circ}\text{C}$
alumiinipronssi Cu 94,6 Al 5 Mn 0,4	8,1	18	0,42	1 060
duralumiini Al 94 Cu 4 Mg 1 Mn 0,5 Si 0,5	2,8	24	0,93	650
elektron Mg 92 Al 5 Zn 3	1,8	25	1,00	630
invarteräs Fe 64 Ni 36	8,1	2,0	0,50	1 450

massaprozentit, eli 100g alumiinipronssia

= 94,6g kuparia

5g alumiinia

0,4g mangaania

Ilmakehän koostumus (vesihöyryä lukuun ottamatta)		
Kaasu	Tunnus	Tilavuusprosentti
typpi	N_2	78,080
happi	O_2	20,945
argon	Ar	0,934
hiilidioksidi	CO_2	0,041
neon	Ne	0,001 82
helium	He	0,000 52
krypton	Kr	0,000 11
vety	H_2	0,000 050
ksenon	Xe	0,000 009
otsoni	O_3	0,000 001
radon	Rn	0,000 000 000 000 000 006

tilavuusprosentit, eli 100 litraa ilmaa

= 78,08 litraa typpikaasua

20,945 litraa happea

jne.

Huomioitavia asioita:

- Prosenttilaskussa täytyy olla käytössä vain yksi yksikkö: onko seoksessa olevista osista luonnollisempaa laskea massat (esim kiinteitä aineita) vai tilavuudet (esim kaasut).

Nesteille kumpikin on mahdollista

(massa=tiheys*tilavuus ja tilavuus=massa/tiheys)

- Joskus ilmaistaan kaikkien seoksen komponenttien pitoisuudet

Joskus ilmaistaan vain yksi osa (esim vesiliuoksissa vain liuenneen osan pitoisuus)

- kiinteä aine liuenneena veteen

$$\frac{\text{tutkittavan osan massa}}{\text{koko seoksen massa}}, \text{ yksiköt esim g tai kg}$$

→ massojen suhde, eli massaprocentit m-%

- nestemäinen aine liuenneena veteen

$$\frac{\text{tutkittavan osan tilavuus}}{\text{koko seoksen tilavuus}}, \text{ yksiköt esim ml, l, dm}^3, \text{ m}^3$$

→ tilavuuksien suhde, eli tilavuusprocentit til-% tai vol-%

Kirja esimerkit 1+2 (katsottiin keskiviikkona, massaprosentteja)

3+4 (tilavuusprosentteja)

s59-62

SMART Document Camera

50 g

mitukset ja pyöristetään vastaus oikeiden melle.

$\frac{V(\text{sokeri})}{V(\text{koko seos})} \cdot 100\%$

%

en vastaus oikealla tarkkuudella ja oikeassa yksikössä on 23,1 massaprosenttia sokeria.

Auton jäähditysjärjestelmään laitetun nesteeseen lisätään 2,5 litraa vettä. Mikä on jäähdytinnesteen osuus tilavuusprosentteina näin valmistetussa liuoksessa?

RATKAISU

Listataan tunnetut suureet niiden kirjaintunnuksilla ja lisätään niiden lukuarvot ja yksiköt.

$V(\text{jäähdytinneste}) = 5,5 \text{ l}$
 $V(\text{vesi}) = 2,5 \text{ l}$

Ratkaistava suure on jäähdytinnesteen tilavuusprosenttinen osuus.

$\text{til-\%}(\text{jäähdytinneste}) = ?$

Käytetään suureyhtälöä

$$\text{til-\%} = \frac{V(\text{liuennut aine})}{V(\text{koko liuos})} \cdot 100\%$$

Suoritetaan laskutoimitukset ja ilmoitetaan vastaus oikealla tarkkuudella.

$$V(\text{koko liuos}) = V(\text{jäähdytinneste}) + V(\text{vesi})$$

$$= 5,5 \text{ l} + 2,5 \text{ l} = 8,0 \text{ l}$$

$$\text{til-\%} = \frac{V(\text{jäähdytinneste})}{V(\text{koko liuos})} \cdot 100\%$$

$$= \frac{5,5 \text{ l}}{8,0 \text{ l}} \cdot 100\%$$

$$= 68,75\% \approx 69\%$$

Navigation icons: Home, Back, Forward, Search, Erase, Zoom In, Zoom Out, Brightness, Focus, Crop, Rotate, Settings.

tehtävät s. 63/ kappale 2.4

2.23

2.25

2.26

2.27

2.30

2.32

palautus keskiviikkona tehdystä kokeellisesta työstä!

selvitä eri osien massat

selvitä eri osien osuudet (m-%)